

Dabas aizsardzības plāna izstrāde aizsargājamo ainavu apvidum "Ziemeļgauja"

26.03.2025. Valmiera

Dabas aizsardzības
pārvalde

LIFE
Osmo
Baltic

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Valsts digitālās
attīstības aģentūra

LIFE22 NAT/LT/101113698 LIFE OSMO BALTIC

Projekta pamatdati

Ekoloģiskā tīkla izveide lapkoku praulgrauža aizsardzībai Baltijā

LIFE22 NAT/LT/101113698

Sanāksmes laikā ierosinājumus un
jautājumus par dabas plāna izstrādi lūgums
sūtīt SMS vai *Whatsapp* uz tālruna Nr.

+371 26102617

Saturs

Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja" un tā vērtības

Dabas aizsardzības plāns un tā izstrādes kārtība

Svarīgākie risināmie jautājumi

Plāna izstrādes kārtība

Ministru kabineta noteikumi Nr.686 «Noteikumi par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāna saturu un izstrādes kārtību»

<https://likumi.lv/ta/id/164588-noteikumi-par-ipasi-aizsargajamas-dabas-teritorijas-dabas-aizsardzibas-plana-saturu-un-izstrades-kartibu>

Dabas aizsardzības plāns un tā nozīme teritoriju apsaimniekošanā:

<https://www.youtube.com/watch?v=IGPOZ8D-pnI>

Sanāksmes laikā ierosinājumus un jautājumus par dabas plāna izstrādi lūgums sūtīt SMS vai *Whatsapp* uz tālruņa Nr.

+371 26102617

Dabas aizsardzības plāns un tā nozīme teritoriju apsaimniekošanā:

Aizsargājamo ainavu apvidus «Ziemeļgauja»

An aerial photograph showing a river meandering through a landscape with patches of green fields and dense forests. Some trees show autumn colors in shades of yellow and orange. In the distance, a small town or village is visible under a cloudy sky.

Aizsargājamo ainavu apvidus «Ziemeļgauja» un tā vērtības

- Izveidots 2004. g.
- Platība 21749 ha
- Gaujas upe ~ 140 km

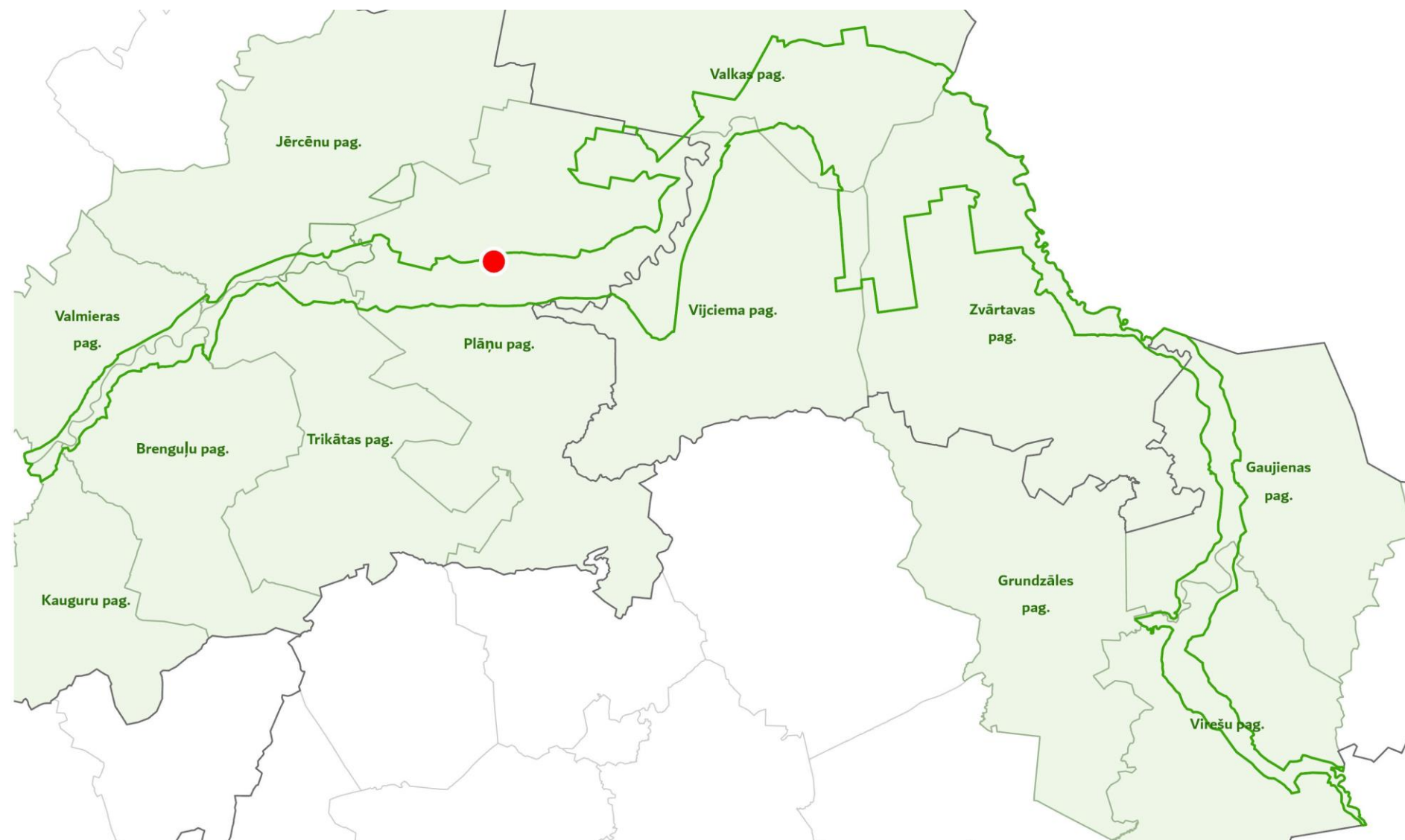

Foto: Dainis Ozols, Dabas aizsardzības pārvalde

Rāmnieku smilšakmens atsegums

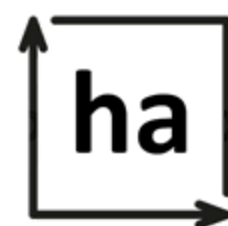
4,92 ha

Valmieras novads
Plāņu pagasts

Gaujienas dolomīta atsegums un Gaujienas “Vārpu” lapegļu aleja

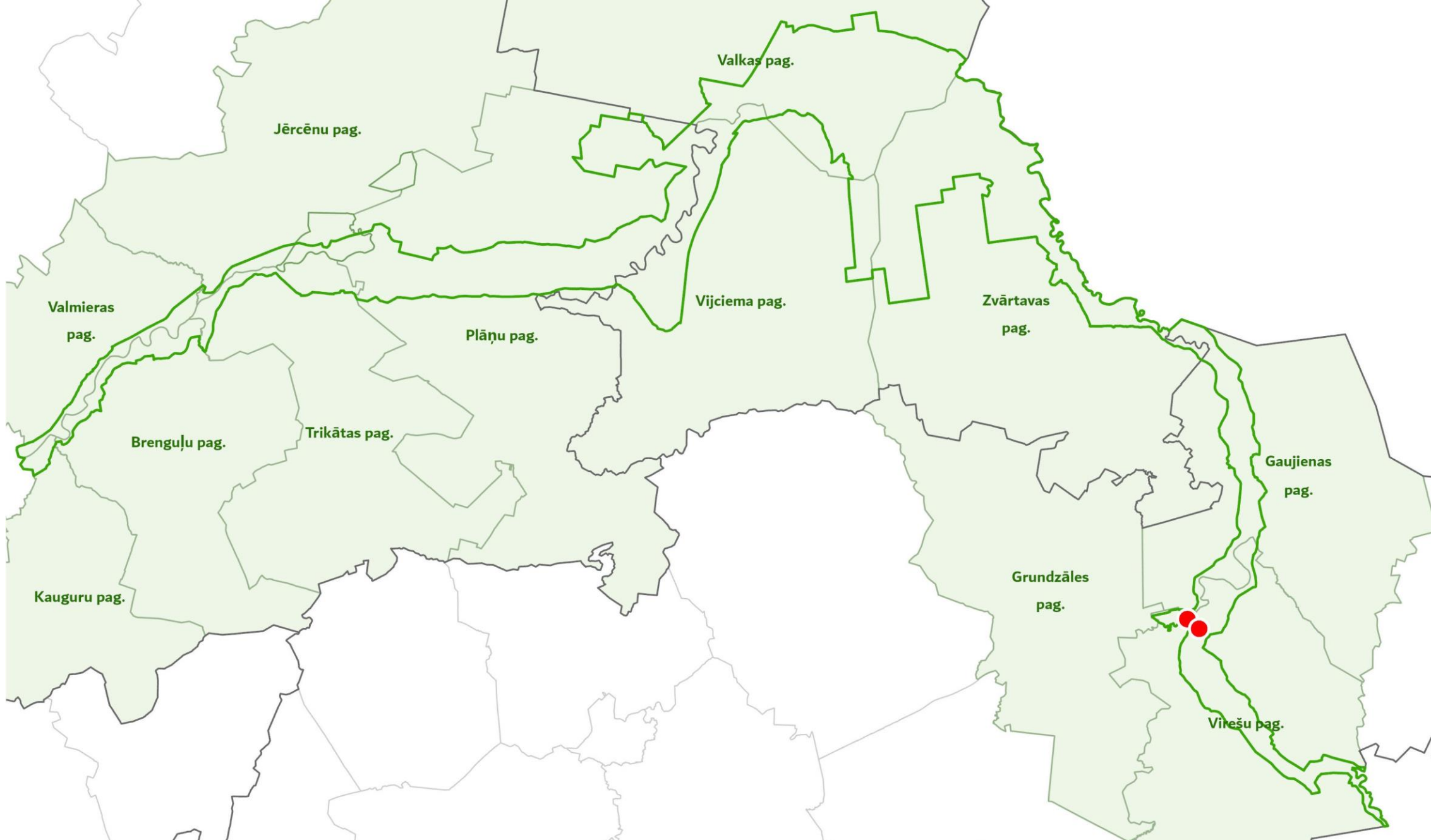
0,59 ha

0,53 ha

Smiltenes novads
Gaujienas pagasts

Jaunžagatu krauja un Žagatu klints

1 ha
1,75 ha

Smiltenes novads
Gaujienas pagasts

Foto: Dabas aizsardzības pārvalde

Foto: Dabas aizsardzības pārvalde

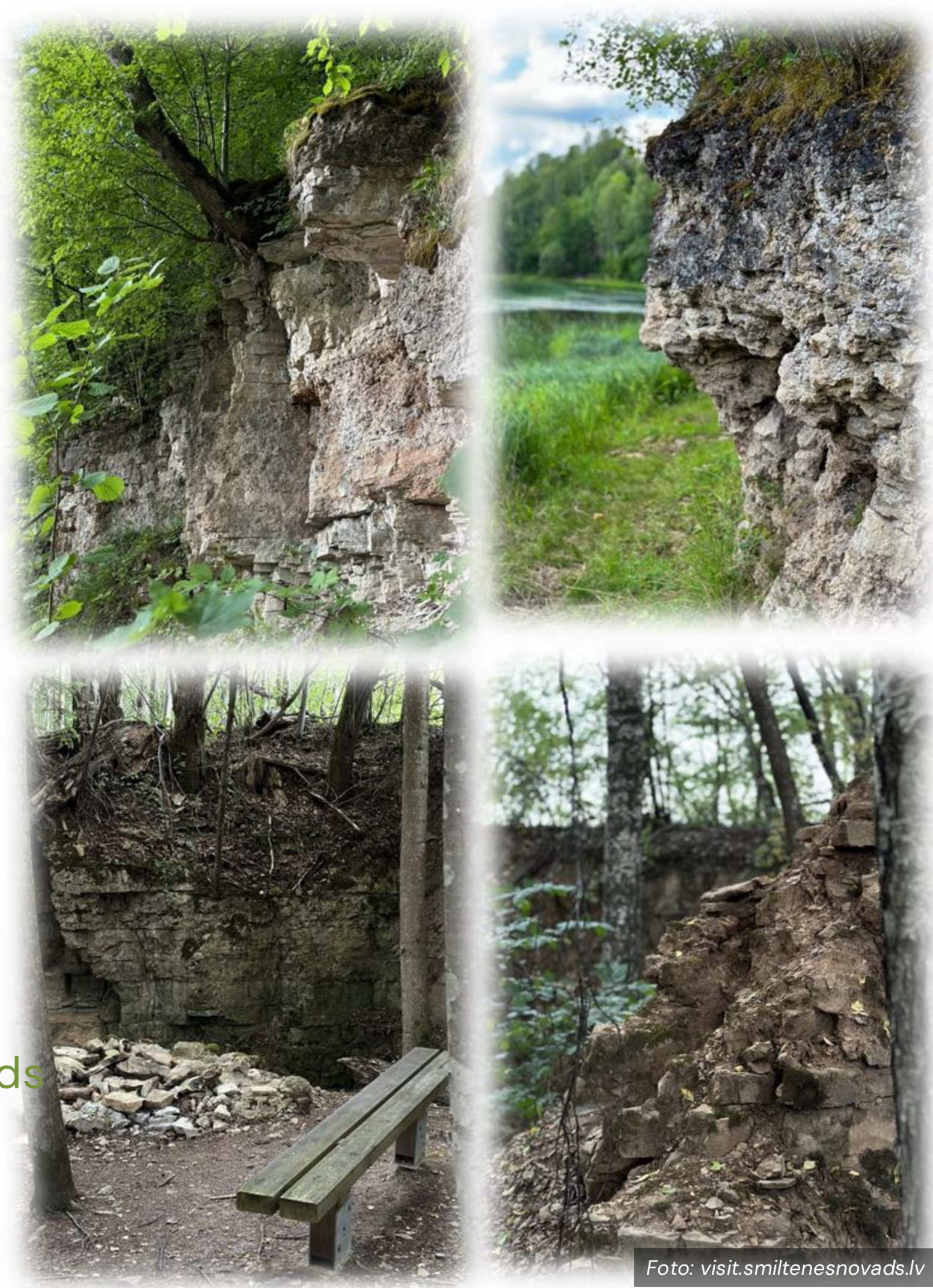
Randātu klintis un Tilderu krauja

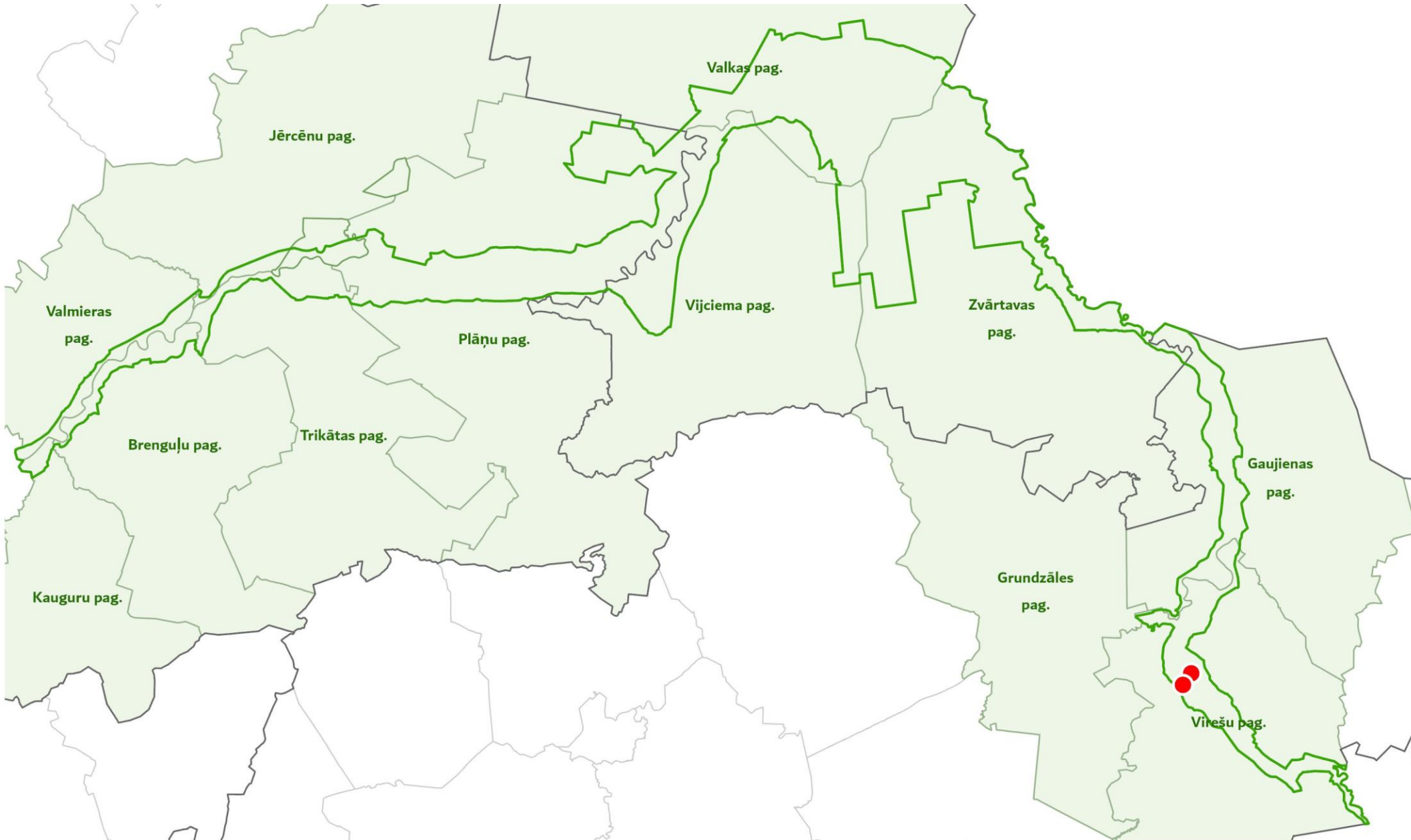

9,39 ha

Smiltenes novads
Virešu pagasts

Lejasbindu krauja un Vizlas lejteces atsegumi

1,68 ha
10,39 ha

Smiltenes novads
Virešu pagasts

Foto: Dabas aizsardzības pārvalde

Foto: Dabas aizsardzības pārvalde

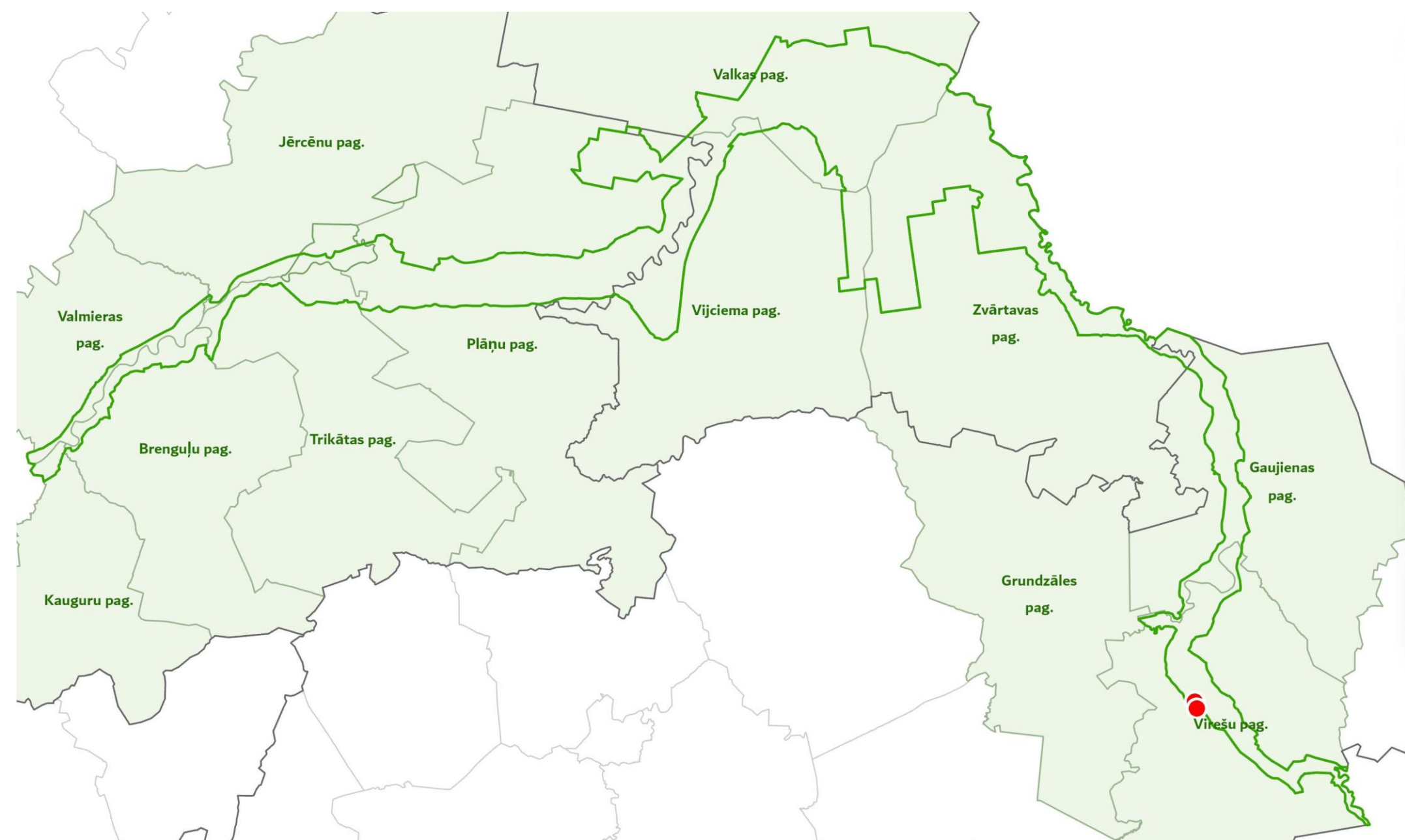
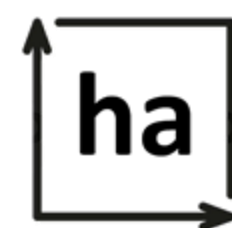

Foto: Dabas aizsardzības pārvalde

Vidagas dolomīta atsegumi un Vidagas lapegļu alejas un stādījumi

4,28 ha

3,3 ha

Smiltenes novads
Virešu pagasts

Foto: Guntars Mednis

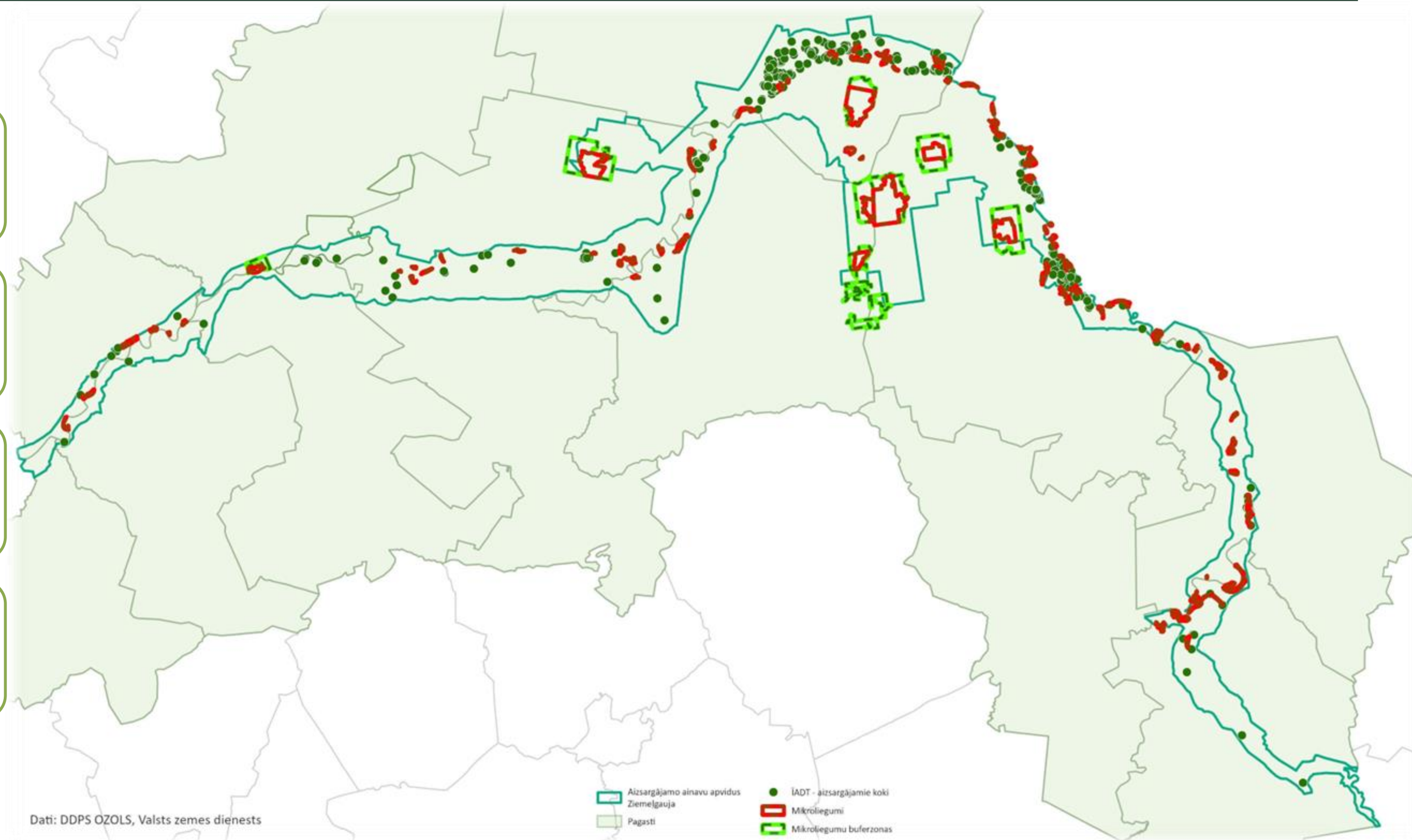
Citas dabas vērtības

103 mikroliegumi

DDPS Ozols reģistrēti 333
valsts nozīmes dižkoki

Kultūras pieminekļi

Kultūrvēsturiskas vietas

Izveidošanas mērķis

31 Eiropas
Savienības
nozīmes
biotopi

61 Biotopu un
Putnu
direktīvas
pielikumos
minētās sugas

Sastopami
28 Eiropas
Savienības
nozīmes **biotopi**
8922,2 ha
platībā

Izveidošanas
mērķis

Gauja, tās vecupes un pietekas

6 ES nozīmes biotopi:

3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo
ūdensaugu un peldaugu augāju

3260 Upju straujteses un dabiski
upju posmi

6430 Eitrofas augsto lakstaugu
audzes

7160 Minerālvielām bagāti avoti un
avotu purvi

8210 Karbonātisku pamatiežu
atsegumi

8220 Smilšakmens atsegumi

Foto: Jānis Zilvers, Dabas aizsardzības pārvalde

Kokšu ezeri, Cepurītes ezers, Silezers

2 ES nozīmes biotopi:

3140 Ezeri ar mieturaļģu augāju

3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo
ūdensaugu un peldaugu augāju

Foto: Rūta Zepa, tiekamiesdaba.lv

Aizsargājamās sugas Ziemeļgaujas ūdeņos

Aizsargājamās sugas Ziemeļgaujas ūdeņos

Biezā
perlamutrene

Foto: Imants Jakovļevs, dabasdati.lv

Ūdrs

Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Strauta
nēģis

Foto: Sandris Rabkevičs, dabasdati.lv

Zivju
dzenītis

Foto: Viktors Ivanovs, dabasdati.lv

ES nozīmes zālāju biotopi AAA «Ziemeļgauja»

10 ES nozīmes biotopi:

5130 Kadiķu audzes zālājos un virsājos

6120* Smiltāju zālāji

6210 Sausi zālāji kaļķainās augsnēs

6230* Vilkakūlas zālāji (tukšaiņu zālāji)

6270* Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas

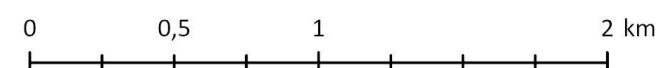
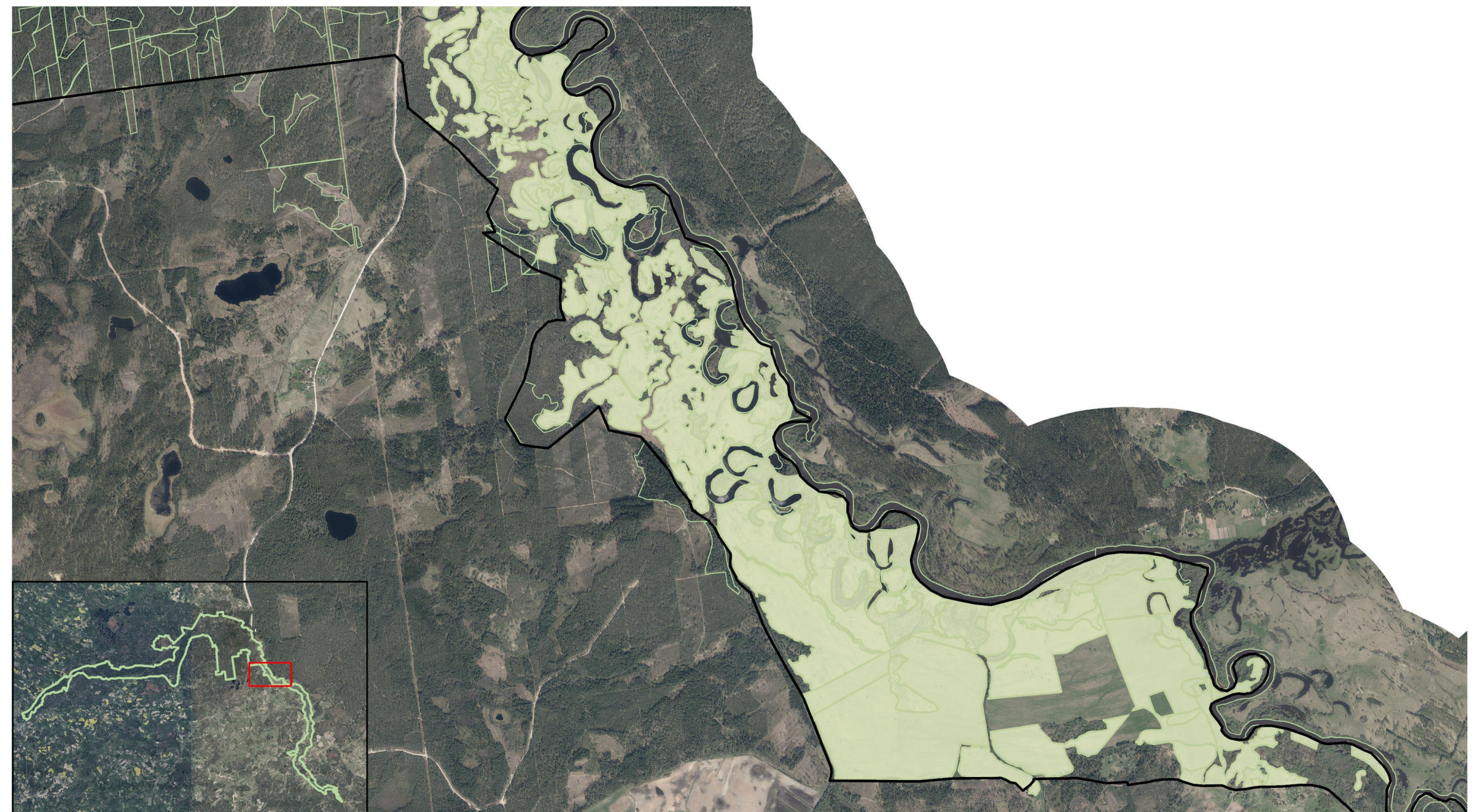
6410 Mitri zālāji periodiski izžūstošās augsnēs

6430 Eitrofas augsto lakstaugu audzes

6450 Palieņu zālāji

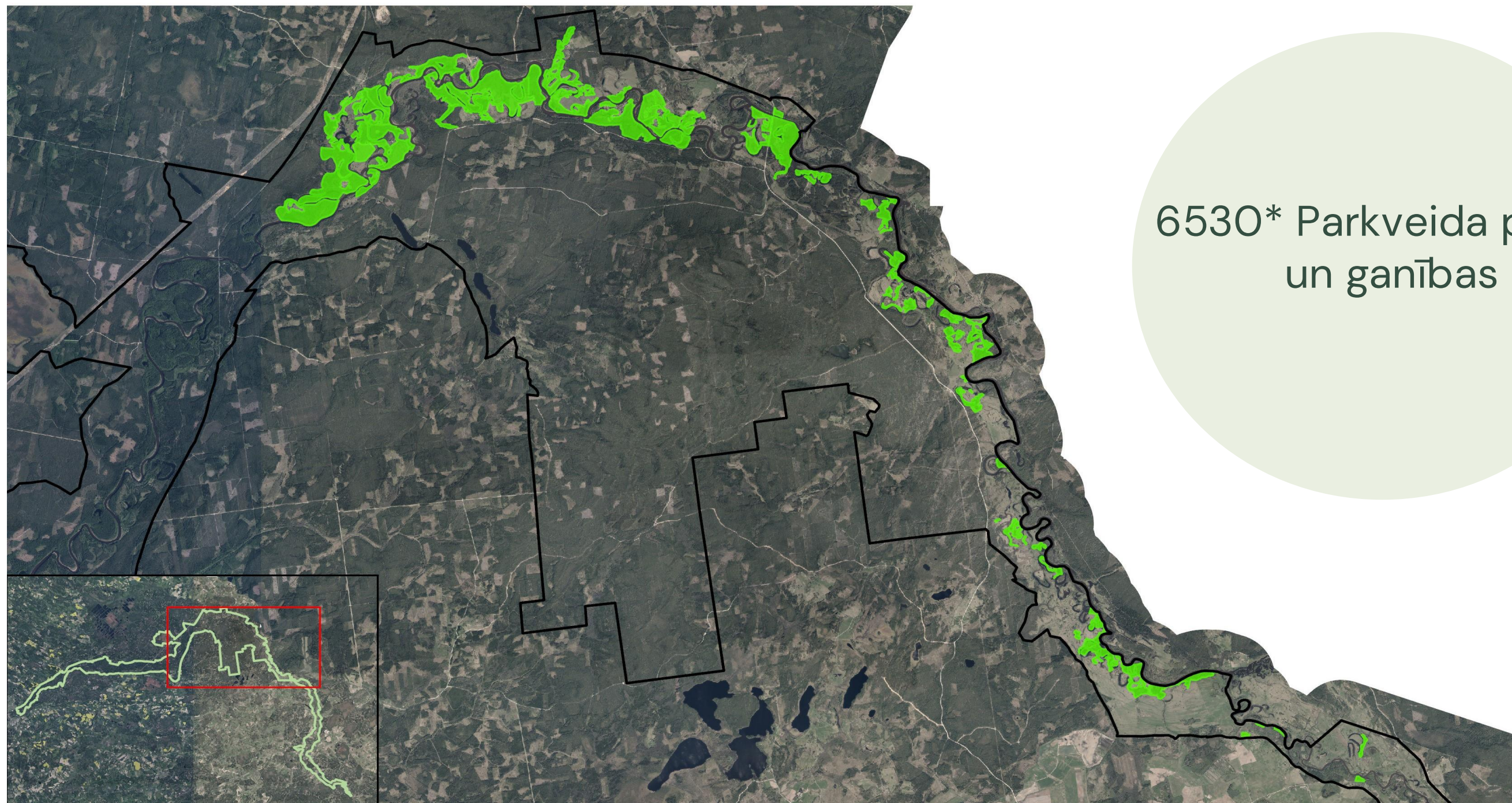
6510 Mēreni mitras pļavas

6530* Parkveida pļavas un ganības

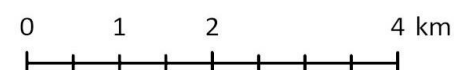

- Aizsargājamo ainavu apvidus Ziemeļgauja
- Zalāji
- Biotopi

Parkveida zālāji AAA «Ziemeļgauja»

6530* Parkveida pļavas
un ganības

- Aizsargājamo ainavu apvidus Ziemeļgauja
- Parkveida pļavas un ganības

6530* Parkveida
pļavas un ganības

Raksturīgākās aizsargājamās sugas zālāju biotopos (1)

Ķikuts

Foto: Atis Ļans, dabasdati.lv

Vīru
dzegužpuķe

Foto: Astra Kalve, dabasdati.lv

Brunčepuru
dzegužpuķe

Foto: Liene Zilvere, dabasdati.lv

Krustlapu
drudzene

Foto: Sandis Laime, dabasdati.lv

Raksturīgākās aizsargājamās sugas zālāju biotopos (2)

Lapkoku
praulgrauzis

Grieze

Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Liels
skābeņu
zeltainītis

Foto: Uģis Pīterāns, dabasdati.lv

Baltais
stārķis

Foto: Vīta Oša, dabasdati.lv

ES nozīmes mežu biotopi AAA «Ziemeļgauja»

10 ES nozīmes biotopi:

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

9020* Veci jaukti platlapju meži

9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži

9080* Staignāju meži

9160 Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)

9180* Nogāžu un gravu meži

91D0* Purvaini meži

91E0* Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)

91F0 Jaukti ozolu, gobu, ošu meži gar lielām upēm

91T0 Ķērpjiem bagāti priežu meži

Foto: Ilze Priediece

Raksturīgākās sugas mežu biotopos

Apodziņš

Foto: Ilze Priediece

Urālpūce

Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Baltmugur-
-dzenis

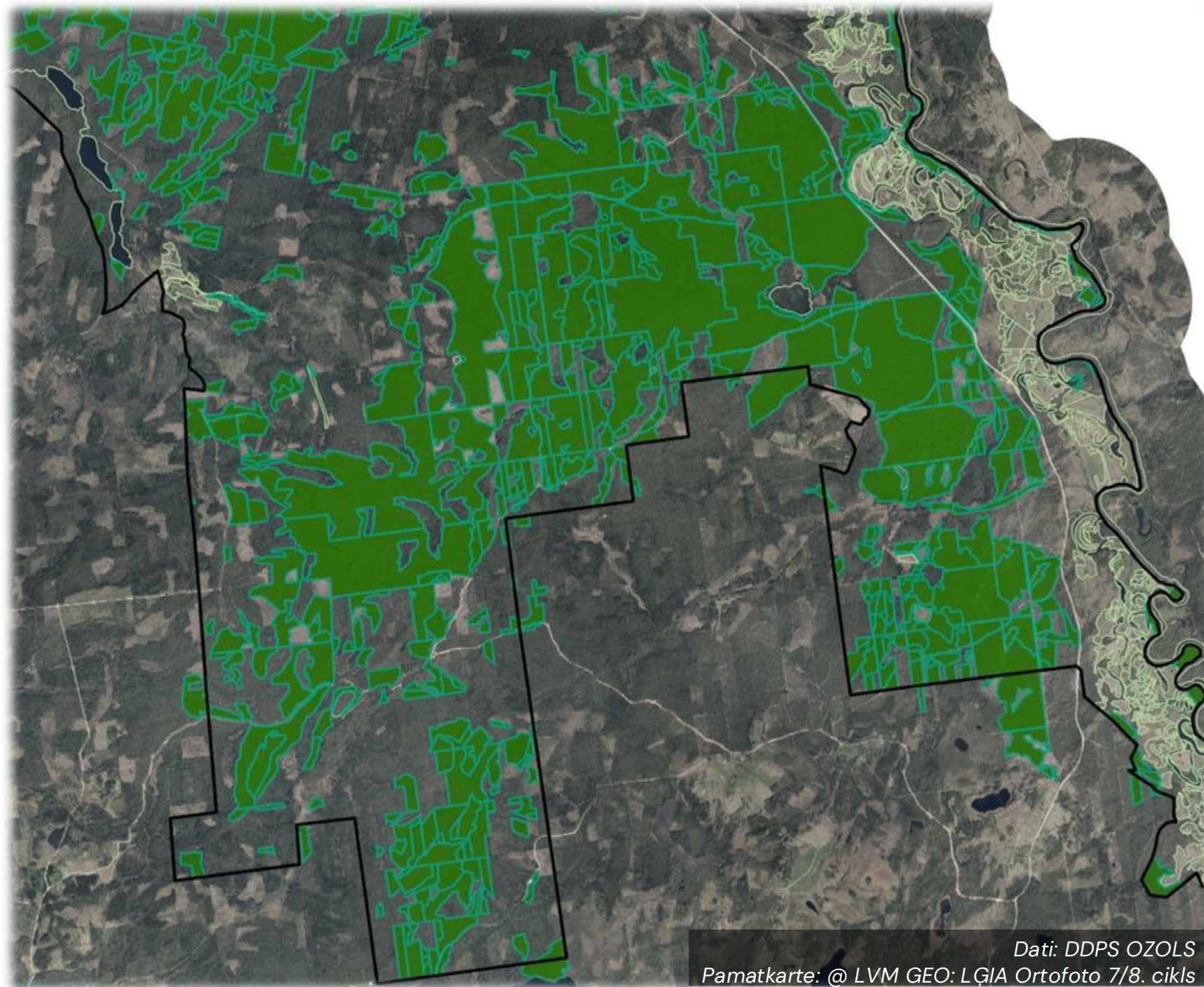
Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Vidējais
dzenis

Foto: Igors Deņisovs, dabasdati.lv

Cirgaļu meža masīvs

Raksturīgākās sugas Cirgaļu meža masīvā

Brūnais lācis

Plakan-
staipeknis

Sila
cīrulis

Mednis

Pukšu purvs

7110* Aktīvi augstie purvi

7140 Pārejas purvi un slīkšņas

91D0* Purvaini meži

Foto: Ilze Priediece

Raksturīgākās sugas purvu biotopos

Purva tilbīte

Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Zivjērglis

Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Rubenis

Foto: Ieva Burčika, dabasdati.lv

Kuitala

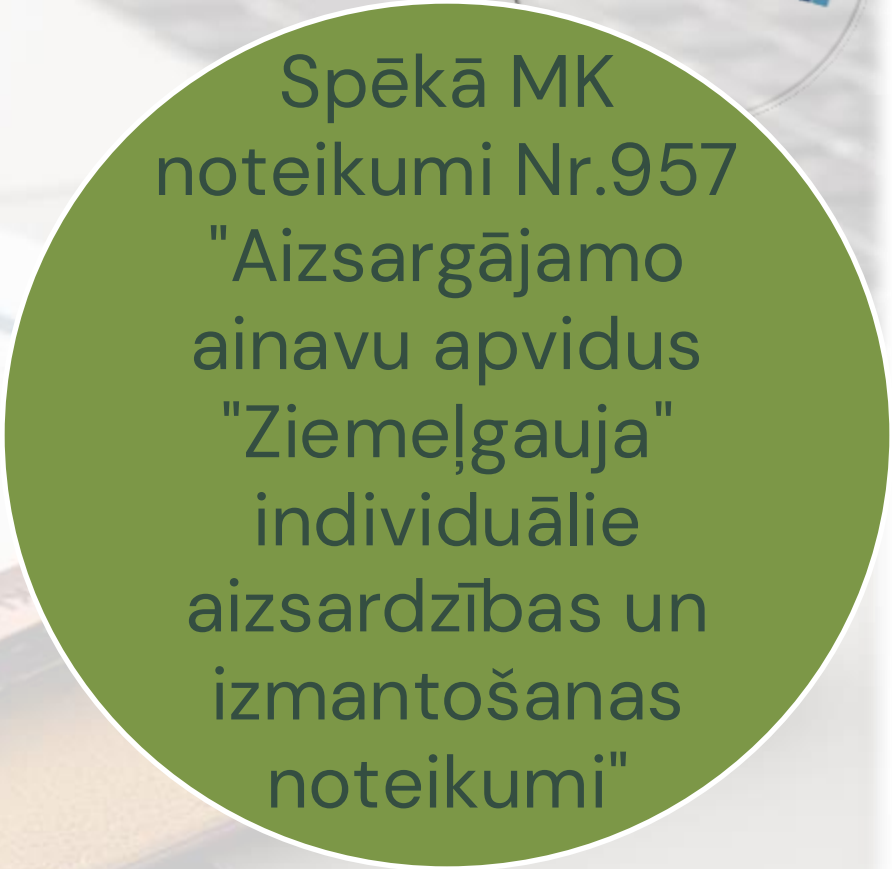
Foto: Edgars Smislovs, dabasdati.lv

Esošā situācija

Izstrādāts dabas
aizsardzības plāns
2007.–2017. gadam

pagarināts līdz
2022.gadam

Spēkā MK
noteikumi Nr.957
"Aizsargājamo
ainavu apvidus
"Ziemeļgauja"
individuālie
aizsardzības un
izmantošanas
noteikumi"

LIKUMI

Dabas aizsardzības plānam – ieteikuma raksturs

Izstrādā, lai saskaņotu:

- dabas aizsardzības
- dabas resursu izmantošanas
- reģiona ilgtspējīgas attīstības intereses, nodrošinot teritorijas dabas vērtību saglabāšanu.

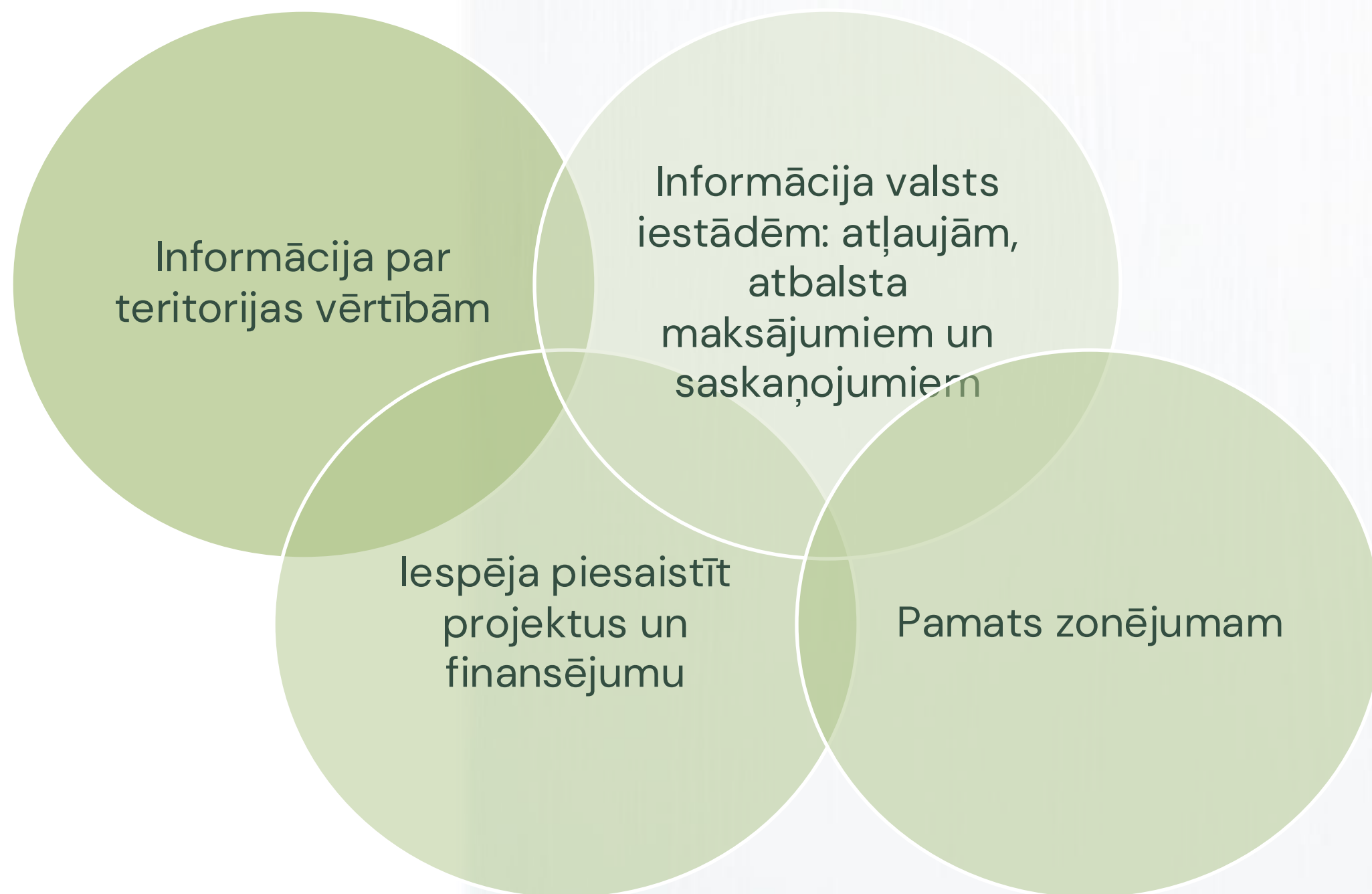

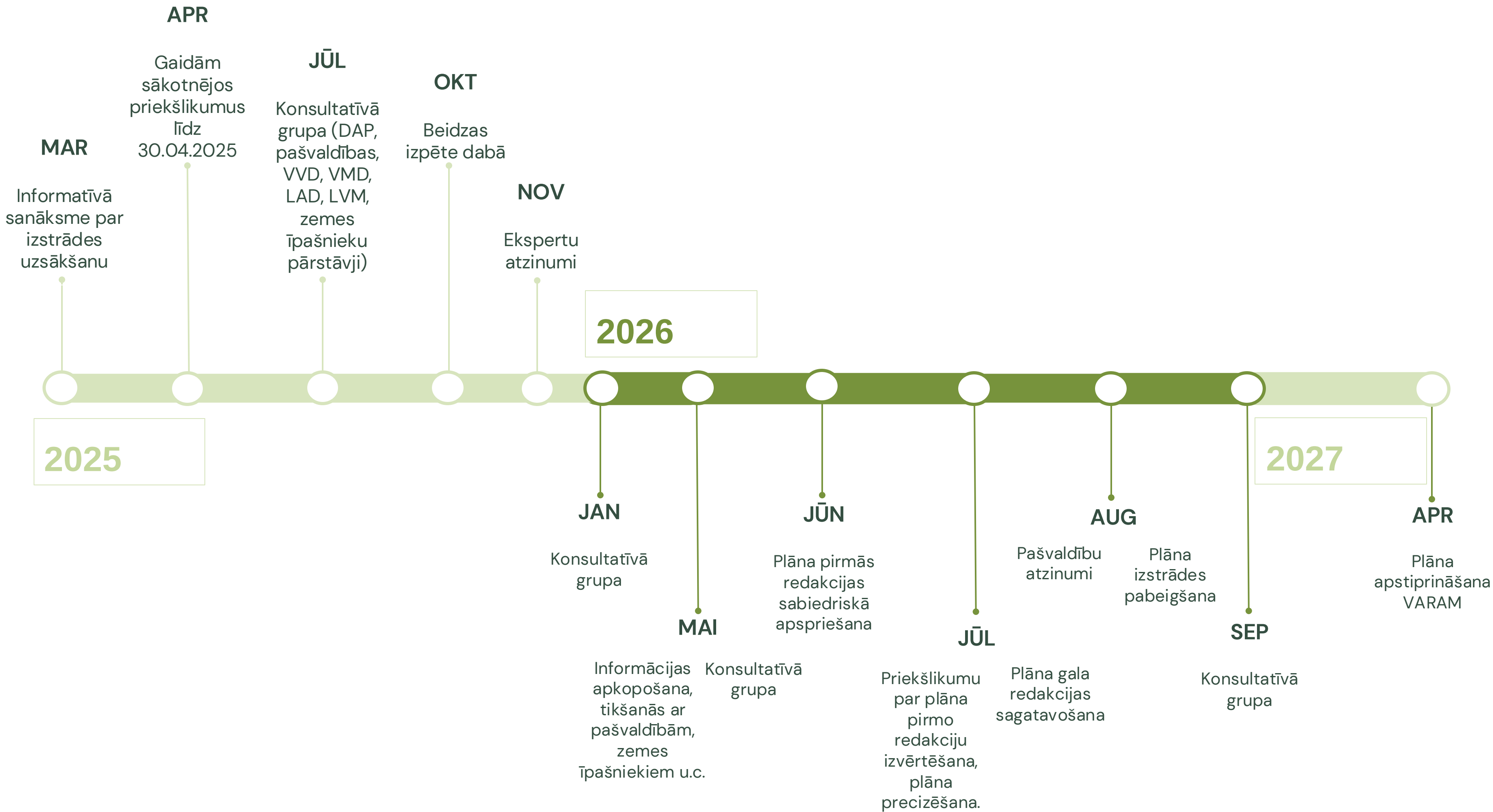
Ietver informāciju par:

- aizsargājamo teritoriju
- nosaka vienotus visas teritorijas apsaimniekošanas pasākumus, lai sasniegtu tās aizsardzības mērķus

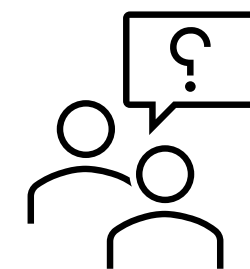
Apstiprina
VARAM
ministrs

Dabas aizsardzības plāns – kāds labums?

Svarīgākie risināmie jautājumi

Tālrunā Nr.

26102617

Zālāju, t.sk.
parkveida zālāju
apsaimniekošana

Meža biotopu un
aizsargājamo
sugu atradņu
saglabāšana

Ūdeņu kvalitātes
un hidroloģijas
jautājumi

Tūrisma un
infrastruktūras
attīstība

Zonējuma un
individuālo
aizsardzības un
izmantošanas
noteikumu un
teritorijas
robežu
izvērtēšana

Zālāju, parkveida zālāju, ainavas apsaimniekošana

	2007.	2024.
Bioloģiski vērtīgie zālāji	1192,5 ha	2263,7 ha
Potenciālie aizsargājamie zālāju biotopi		413 ha
Pārējie ilggadīgie zālāji		403 ha

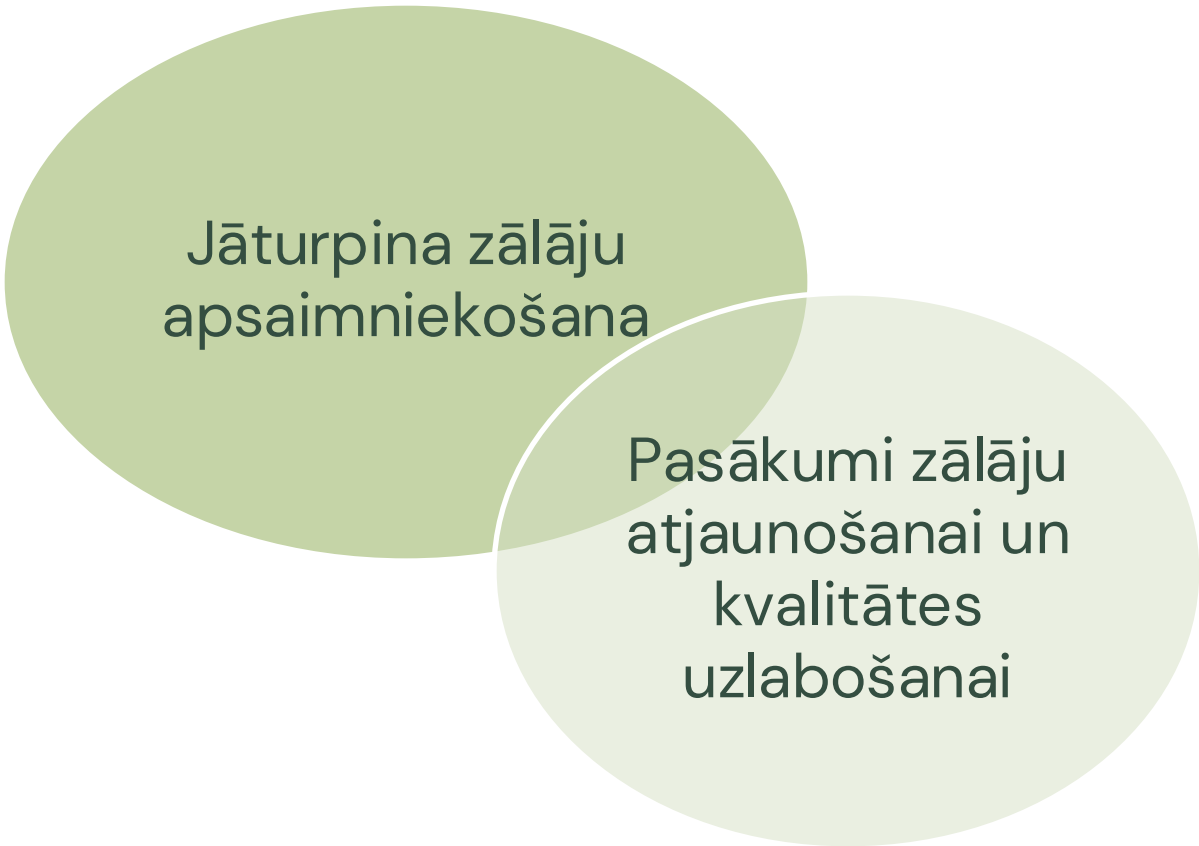

Foto: Ilze Priediece

Meža biotopu un aizsargājamo sugu atradņu saglabāšana

	2007	2024
ES nozīmes meža biotopi	1844,4 ha	5262,3 ha
Potenciāli ES nozīmes meža biotopi		511 ha

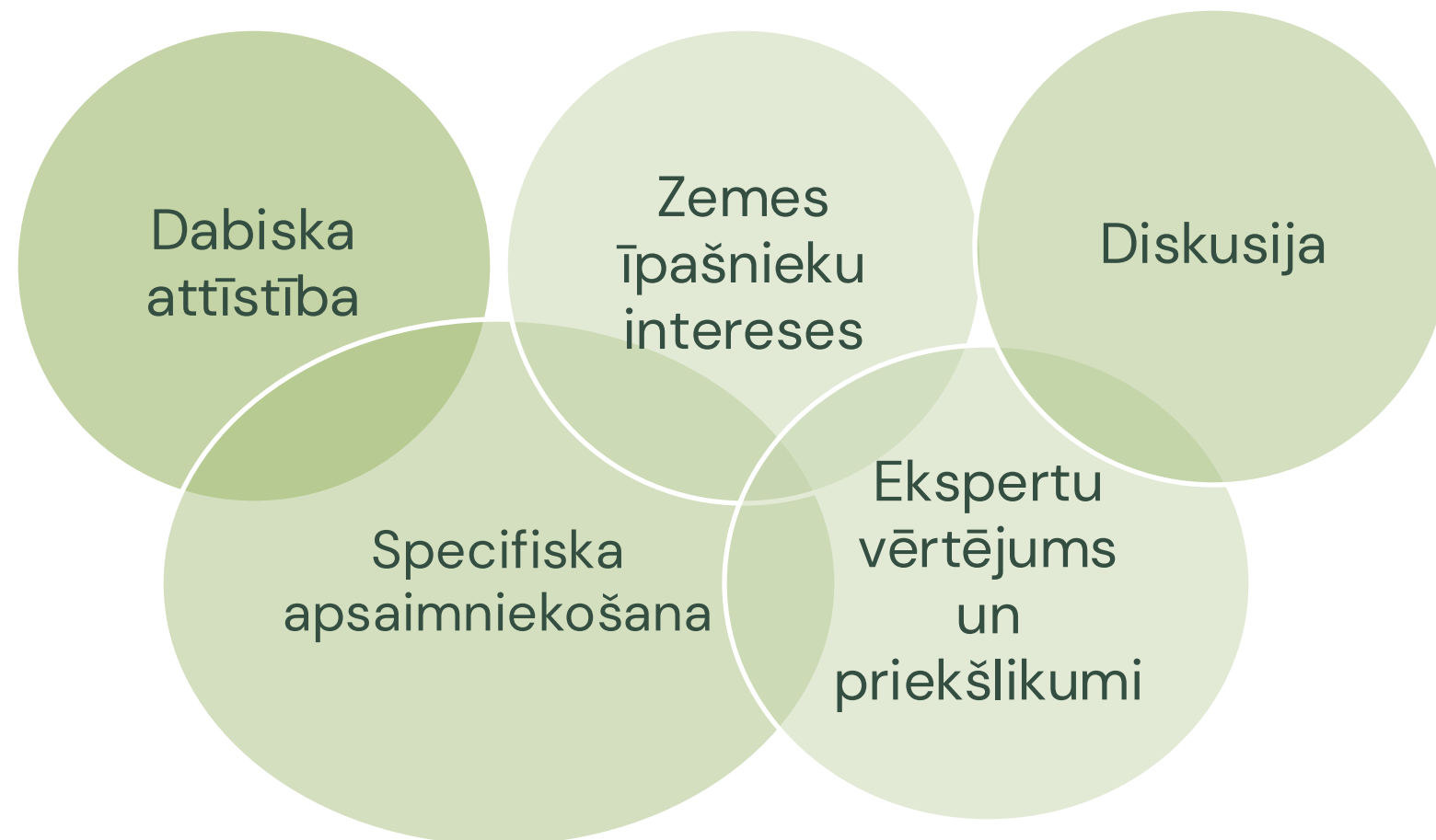

Foto: Ilze Priediece

Ūdeņu kvalitātes un hidroloģijas jautājumi

Pukšu purva hidroloģija
meliorācijas sistēmas
HES ietekme augštecē

Koku sanesumi,
bebri

Foto: Mārtiņš Blaus

Tūrisma un infrastruktūras attīstība

Foto: Strenču apvienības arhīvs

Valmiera

Strenči

Vijciems

Gaujiena

Vireši

Vidaga

Tūrisma un infrastruktūras attīstība

Foto: Rūta Zepa

Vizlas, Tilderu
un Randatu
dabas takas

Kokšu ezeru
taka

Zīles takas

Atpūtas
vietas, skatu
vietas

Ceļi,
pretplūdu
pasākumi

Zonējuma un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu un teritorijas robežu izvērtēšana

Pašlaik spēkā:

Individuālie
aizsardzības un
izmantošanas
noteikumi

- Regulējamā režīma zona
- Dabas lieguma zona
- Dabas parka zona
- Ainavu aizsardzības zona
- Neitrālā zona

Atšķirīgi nosacījumi
katrā zonā

*Izvērtējama nosacījumu un robežu
atbilstība situācijai dabā:*

Aizsargājamajos
biotopos,
aizsargājamo sugu
atradnēs,
mikroliegumos

Infrastruktūras
attīstības vietās

Priekšlikumi
teritorijas
paplašināšanai

Gaidām priekšlikumus un pieteikumus dalībai konsultatīvajā grupā līdz 30. aprīlim!

Dabas aizsardzības pārvalde
Baznīcas iela 7, Sigulda, LV 2150

pasts@daba.gov.lv

26.03.2025.

Dabas aizsardzības
pārvalde

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Valsts digitālās
attīstības aģentūra

Paldies par uzmanību!

+371 26102617

lelde.engele@daba.gov.lv

26.03.2025.

Dabas aizsardzības
pārvalde

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Valsts digitālās
attīstības aģentūra

LIFE22 NAT/LT/101113698 LIFE OSMO BALTIC

<https://likumi.lv/ta/id/341263-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-eiropas-lauksaimniecibas-fonda-lauku-attistibai-platibatkarigo-un-dzivniekatkarigo-saistibu>

- MKN Nr. 197, 18.04,2023. (pēdējie grozījumi 10.12.2024.)
- **Atbalsta piešķiršanas kārtība Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai platībatkarīgo un dzīvniekatkarīgo saistību īstenošanai**

Natura 2000 maksājums mežiem

Atbalsta apmērs par vienu atbalsttiesīgās platības hektāru ir:

- 196 euro – par mežsaimnieciskās darbības, galvenās cirtes un kopšanas cirtes aizliegumu
- 145 euro – par galvenās cirtes aizliegumu
- 52 euro – par kailcirtes aizliegumu

Likme, euro	Zālāja klase
90	0. klase – citi ekoloģiski nozīmīgi zālāji īpaši aizsargājamā dabas teritorijā [potenciālie biotopi];
140	1. klase – zālāji auglīgās augsnēs;
180	2. klase – zālāji mēreni auglīgās augsnēs;
250	3. klase – zālāji nabadzīgās augsnēs;
400	4. klase – ārpus lauksaimniecības platības esošie zālāju biotopi (tostarp biotopi, kas tiek atjaunoti, un agromežsaimniecības platības, kas nevar pastāvēt bez lauksaimnieciskās darbības īstenošanas);
130	5. klase – putnu dzīvotnes zālājos;
150	6. klase – ķikuta dzīvotnes zālājos.

30 euro – par zālāju noganīšanu ar savu ganāmpulku atbilstoši norādei ģeotelpiskajā iesniegumā, ja vidējais dzīvnieku blīvums ganību sezonā savā ganāmpulkā ir vismaz 0,3 nosacītās liellopu vienības uz vienu hektāru

☐ viena lauka platība ir vismaz 0,1 hektārs, un kopējā atbalstam pieteiktā platība ir vismaz 0,3 hektāri

- 60. Atbalsta pretendents, piesakoties uz atbalstu, **uzņemas šādas saistības** par apstiprināto saistību platību:
- 60.1. nodarboties ar lauksaimniecisko darbību, īstenojot **kādu no šādiem** pasākumiem:
- 60.1.1. **ekstensīvi noganīt** platību līdz kārtējā gada **15. septembrim**;
- 60.1.1.1 piemērojot pagarināto vai vissezonu ganīšanu, ekstensīvi noganīt platību, izmantojot **savā ganāmpulkā esošos dzīvniekus, līdz nākamā gada 1. aprīlim**, ja par to ir iesniegta informācija Lauku atbalsta dienesta elektroniskās pieteikšanās sistēmā šo noteikumu 94. punktā minētajā kārtībā. Dzīvnieki ir reģistrēti un apzīmēti saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lauksaimniecības un akvakultūras dzīvnieku, to ganāmpulku un novietņu reģistrēšanas un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšanas kārtību;
- 60.1.2. **vismaz vienu reizi sezonā nopļaut platību, kā arī savākt nopļauto sienu**:
- 60.1.2.1. **līdz kārtējā gada 15. septembrim** – šo noteikumu 59.2.1., 59.2.2., 59.2.3. un 59.2.4. apakšpunktā minētajos zālāju biotopos;
- 60.1.2.2. **no 1. jūlija līdz 15. septembrim** – šo noteikumu 59.2.5. un 59.2.6. apakšpunktā minētajos zālāju biotopos [putnu un ķikuta dzīvotnes];
- 60.2. **ievērot atkāpes** no šajos noteikumos noteiktajām zālāju biotopu apsaimniekošanas prasībām, **ja tādas ir nepieciešamas** saistībā ar noteikto dzīvnieku blīvumu noganīšanai un pļavu mēslošanas nosacījumiem, nodrošināt zālāja atpūtināšanu vairāk nekā vienu reizi ne agrāk kā otrajā gadā piecu gadu laikā, to nepļaujot un neganot, kā arī nodrošināt ciņu saglabāšanas intensitāti un citas zālāju biotopu kvalitāti uzlabojošas darbības **saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes lēmumu**. Dabas aizsardzības pārvalde informē Lauku atbalsta dienestu par pieņemtajiem lēmumiem saistībā ar zālāju biotopu kvalitātes uzlabošanu;
- 60.2.¹ pēc vajadzības vienu reizi saistību periodā ne agrāk kā otrajā saistību gadā zālāju atpūtina, to nepļaujot un neganot. Pirms šāda pasākuma uzsākšanas par to informē Lauku atbalsta dienestu, lai kārtējā gadā atbalsts netiktu atteikts un saistības netiktu pārtrauktas;

- 60.3. pēc vajadzības uzlabot augu sugu sastāvu ar dabiska zālāja sēklām vai ar dabiska zālāja sēklu saturošu materiālu, kas iegūts Latvijā, saskaņā ar normatīvajiem aktiem par lopbarības augu sēklu maisījumiem, kas paredzēti dabiskās vides saglabāšanai. Nav atļauta komerciālo šķirņu stiebrzāļu un tauriņziežu piesēja;
- 60.4. pēc vajadzības uzlabot zālāju kopšanas apstākļus, tos noecējot ar ganību ecēšām, izcirst krūmus, frēzēt kokaugu saknes, celmus un ciņus, izlīdzināt kurmju un mežacūku rakumus un uzecēt vai citādi uzirdināt augsnes virskārtu, lai aerētu augsni vai veiktu šo noteikumu 60.3. apakšpunktā minētās darbības, kā arī atjaunot zālāju, kad saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ekspluatācijas aizsargjoslā ir īstenoti tās izveidošanas mērķim atbilstoši pasākumi;
- 60.5. **nelietot tajā augu aizsardzības līdzekļus** un sintētiskos mēslošanas līdzekļus, tostarp papildus **nemēslojot** ganības, kā arī papildus nemēslojot pļavas ar digestātu, šķidrmēsliem vai vircu;
- 60.6. **apgūt kvalifikācijas celšanas kursus** lauksaimniecībā un pārtikas produktu ražošanā 16 stundu apjomā atbilstoši šo noteikumu 15. punktam.
- 61. Lai izpildītu šo noteikumu 60.1.1. un 60.1.1.1 apakšpunktā minēto prasību par ekstensīvo ganīšanu, atbalsta pretendents ganīšanai izmanto zālēdājus dzīvniekus un nodrošina optimālu ganīšanas režīmu, **dzīvnieku blīvumam nepārsniedzot 0,9 nosacītās liellopu vienības uz vienu hektāru vidēji ganību sezonā**. Nepietiekami noganītā platība tiek nopļauta. Dzīvnieku blīvuma koeficientu nosaka atbilstoši normatīvajiem aktiem par tiešo maksājumu piešķiršanu. Pēc šo noteikumu 60.1.2. apakšpunktā minētās darbības izpildes atālu var noganīt.
- 62. Lai veicinātu bioloģisko daudzveidību, šo noteikumu 59. punktā minētajā platībā **pieļaujams saglabāt līdz 0,1 hektāru lielu nenopļautu vai nenoganītu zālāju laukumu uz vienu šīs intervences atbalsta saņemšanai atbilstošu ilggadīgo zālāju hektāru, kurā nav vienlaidu kūlas slāņa un koku un krūmu atvašu. Šādu atsevišķu nenopļautu vai nenoganītu laukumu platība nepieklaujas pie lauka malas**. Šo noteikumu 59. punktā minētajā platībā var ietvert arī ilggadīgā zālāja platības agromežsaimniecības sistēmu elementus, kas noteikti atbilstoši normatīvajiem aktiem par tiešo maksājumu piešķiršanu.

Zālāja klase	Biotopa kods (veids)
0.	Citi ekoloģiski nozīmīgi zālāji īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (potenciālie zālāju biotopi)
1.	6430_1; 6430_2; 6450_1; 6450_2; 6510_1; 6510_2; 6270*_1
2.	6270*_2; 6270*_3; 6450_3
3.	1630*; 5130_1; 5130_2; 6120*_1; 6120*_2; 6120*_3; 6210_1; 6210_2; 6210_3; 6210_4; 6230*_1; 6230*_2; 6230*_3; 6410_1; 6410_2; 6410_3; 6410_4; 6530*_1; 6530*_2; 7230_1; 7230_2
4.**	1630*; 5130; 6100; 6110*; 6230; 6530*; 7230; 9070
5.	Putnu dzīvotne
6.	Ķikuta dzīvotne

Eiropas Savienības nozīmes zālāju biotopi un putnu dzīvotnes zālājos intervencē ar kodu LA10.5.

Piezīmes.

* Latvijā sastopams Eiropas Savienības prioritārais biotops.

** Ja kāds no šajā klasē esošajiem biotopa veidiem neatkarīgi no biotopa varianta tiek iekļauts lauka blokā, tas atbilst 3. ražības klasei, izņemot 6100 (atjaunotie zālāji), kas pēc ietveršanas lauka blokā tiek iekļauti ražības klasē atbilstoši pārkvalificētajam biotopa veidam un tā variantam.